

Dwanaście cech linii

Daktyloskopia, stanowiąca dziś jeden z podstawowych działów techniki kryminalistycznej, pojawiła się w praktyce śledczej dopiero pod koniec XIX wieku.

Samo słowo „daktyloskopia” jest pochodzenia greckiego i oznacza „obserwację palców”. W interesującym nas znaczeniu jest to śledzenie przebiegu listewek skórnych (czyli linii papilarnych) występujących na palcach rąk, dłoniach i stopach człowieka, a następnie porównywanie ich z innymi, nadesłanymi do badań. Ciekawostką stanowi fakt, że już w epoce neolitu człowiek zwracał uwagę na rysunki linii na swoich dłoniach, co potwierdzają malowidła z tamtego okresu, odnalezione w jaskiniach i grobowcach.

O wadze, jaką ówczesni przykładali do własnych, indywidualnych linii papilarnych, świadczą historyczne znaleziska w Chinach (5000 lat p. n. e.), Iraku (2500 lat p. n. e.) czy w Indiach (VII wiek n. e.). Są to różnego rodzaju przedmioty i umowy pisane, na których pozostawiano odciski palców, potwierdzające własność rzeczy i mające zarazem cechy aktu prawnego. Mimo tak długiego stosowania odbitek linii papilarnych nikt do końca XIX wieku nie zainteresował się wykorzystaniem tej wiedzy do indywidualnej identyfikacji osób.

Prace naukowe dotyczące budowy linii papilarnych podjęli na przełomie XIX i XX wieku Henry Faulds, William Herschel i Francis Galton, stając się prekursorami podstaw daktyloskopii. W okresie tym powstały następujące zasady:

- niepowtarzalności linii papilarnych – nie ma dwóch osób z identycznym układem linii papilarnych, dzięki czemu ekspert daktyloskopii, porównując ślady dowodowe i materiał porównawczy, może z całym przekonaniem i odpowiedzialnością stwierdzić, że przykładowy ślad linii papilarnych pochodzi od jednej i tej samej osoby.

- nieusuwalności linii papilarnych – zmiany w wyglądzie linii papilarnych mogą być spowodowane tylko i wyłącznie przez głębokie rany, oparzenia lub choroby organizmu, które także stanowią dodatkowe cechy charakterystyczne, pomocne w badaniach.

- niezmienności linii papilarnych – ukształtowane w okresie płodu linie papilarne pozostają niezmiennie aż do śmierci i gnilnego rozkładu ciała. Wraz z rozwojem człowieka wymiary linii co prawda zmieniają się, lecz zachowują proporcje, układ i wzajemne roz-

mieszczenie charakterystycznych cech indywidualnych.

Opierając się na tych zasadach, można w sposób prawidłowy i rzetelny przeprowadzić stosowne badania i wydać właściwą opinię. Konieczne jest jednak prawidłowe zabezpieczenie śladów linii papilarnych na miejscu zdarzenia oraz pobranie odpowiedniego materiału porównawczego zarówno pod względem technicznym, jak i procesowym. Wadliwe, niestaranne lub nieprofesjonalne wykonywanie zadań związanych z czynnościami kryminalistycznymi może w konsekwencji spowodować niewykrucie sprawy przestępstwa.

Wykonujący badania bierze pod uwagę występujące wzory linii, tzw. minucje, czyli cechy charakterystyczne budowy listewek skór-

nych oraz odległości między nimi. Zakwalifikowany do badań ślad powinien cechować się przynajmniej minimalną liczbą cech charakterystycznych.

Obecnie brak jest międzynarodowych ustaleń co do, koniecznych do wydania kategorycznej opinii liczby cech. W różnych krajach przyjęte zostały różne kryteria liczby minucji. W Polsce kryterium to wynosi 12 minucji. Reguła 12 cech jest wynikiem sporu z antropometryczną identyfikacją człowieka metodą Bertillon, która określa 11 wymiarów ciała. W daktyloskopii, będącej metodą bezwzględnie doskonalszą, przyjęto zatem o jedną cechę więcej. W ramach wykonywania badań biegły w swojej opinii może posługiwać się tylko i wyłącznie trzema rodzajami kategorycznych stwierdzeń:

- ślad linii papilarnych pochodzi od osoby
- ślad linii papilarnych nie pochodzi od osoby
- ślad linii papilarnych nie nadaje się do badań identyfikacyjnych.

Przeprowadzający badania ekspert daktyloskopii jest zobowiązany także do zawarcia w swojej opinii m. in.: imienia i nazwiska, stopnia, specjalności, sprawozdania i podsumowujących badania wnioski, co określa art. 200 k.p.k.

Należy w związku z tym mieć na uwadze, że opinia z przeprowadzonych badań zawsze może stanowić samoistny dowód w procesie karnym, dlatego – wydając opinię w pozytywnej ekspertyzie daktyloskopijnej – przeprowadzający badania musi być pewien swoich wniosków. Tak wykonana ekspertyza pozwala rzeczowo wyjaśnić sposób i metody badań oraz wskazać cechy wspólne śladu dowodowego z odblaskiem porównawczym. Dlatego też wydaje się rzeczą niezbędną wykonywanie tablic poglądowych przy ekspertyzach identyfikacyjnych, czyli w takich, w których dopasowano ślad linii papilarnych sprawcy przestępstwa do odblasku na karcie daktyloskopijnej.

Na śladzie dowodowym i odblasku porównawczym ekspert wyznacza charakterystyczne cechy indywidualne w liczbie co najmniej 12 punktów, które następnie numeruje. Wyznaczone cechy wspólne linii papilarnych muszą wspólnie pokrywać się zarówno pod względem budowy, jak i rozmieszczenia. Materiał poglądowy jest dla samego eksperta potwierdzeniem trafności wydanej opinii.

Leszek Stępień, LK KSP

Odbitka porównawcza

Ślad dowodowy

